

ภาค ๑ สมัยที่ ๖๔ เล่ม ๓๓

บทบรรณาธิการ

คำตาม เงินค่าหุ้นที่ผู้ถือหุ้นในบริษัทค้างชำระอยู่นั้น ผู้ถือหุ้นจะชำระด้วยทรัพย์สินอื่นแทนการชำระด้วยเงินสดได้หรือไม่

คำตอบ มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ดังนี้

คำพิพากษาฎีกานี้ ๒๕๕๙/๒๕๕๙ มีปัญหาต้องวินิจฉัยตามฎีกาของผู้ร้องว่า ผู้ร้องได้ชำระค่าหุ้นที่ค้างชำระมูลค่าหุ้นละ ๗๐ บาท ด้วยวัสดุอุปกรณ์ก่อสร้างแทนการชำระด้วยเงินสดแล้วหรือไม่

เห็นว่า ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๑๑ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “หุ้นทุก ๆ หุ้น จำต้องให้ใช้เป็นเงินจนเต็มค่า เว้นแต่หุ้นซึ่งออกตามบทบัญญัติตามมาตรา ๑๑๐ อนุมาตรา (๕) หรือมาตรา ๑๒๒๑” และวรรคสองบัญญัติว่า “ในการใช้เงินค่าหุ้นนั้น ผู้ถือหุ้น จะหักหนี้กับบริษัทหากได้ไม่” มาตรา ๑๒๐ บัญญัติว่า “บรรดาเงินค่าหุ้นซึ่งยังจะต้องส่งอีกนั้น กรรมการจะเรียกให้ผู้ถือหุ้นส่งให้เสียเมื่อได้ก็ได้ เว้นแต่ที่ประชุมใหญ่จะได้วินิจฉัยเป็นอย่างอื่น” มาตรา ๑๒๑ บัญญัติว่า “การเรียกเงินค่าหุ้นแต่ละคราวนั้น ห้ามบังคับว่าให้ส่งคำบอกร่าง ล่วงหน้าไม่ต่ำกว่าสิบเอ็ดวันด้วยจดหมายส่งลงทะเบียนไปรษณีย์ และผู้ถือหุ้นทุกคนจะต้อง ใช้เงินตามจำนวนที่เรียกนั้น สุดแต่กรรมการจะได้กำหนดไปว่าให้ส่งไปยังผู้ใด ณ ที่ใด และเวลาใด” ดังนี้ เห็นได้ว่ากฎหมายกำหนดให้การส่งใช้เงินค่าหุ้นต้องเป็นเงินเท่านั้น โดย กรรมการของบริษัทจะเป็นผู้เรียกเก็บเงินค่าหุ้นตามวิธีการบอกร่างล่วงหน้าด้วยจดหมาย ส่งลงทะเบียนไปรษณีย์ แต่ปรากฏหลักฐานตามงบดุลและบัญชีรายชื่อผู้ถือหุ้นว่าผู้ร้องและ บุคคลอื่น ๆ ที่เป็นผู้ถือหุ้นต่างก็ค้างชำระค่าหุ้นเช่นเดียวกัน ทั้งไม่ปรากฏหลักฐานว่าจำเลยได้มีจดหมายส่งลงทะเบียนไปรษณีย์บอกร่างล่วงหน้าเรียกเก็บเงินค่าหุ้นไปยังผู้ร้องหรือผู้ถือหุ้นรายอื่น ๆ แต่อย่างใด ผู้ร้องอ้างว่า เมื่อจำเลยเรียกเก็บเงินค่าหุ้นจึงได้มีการตกลงกันภายในระหว่าง สองบริษัทว่า “หนี้ค่าหุ้นที่ทวงถามไปนั้น บริษัทจำเลยขอให้บริษัทผู้ร้องชำระค่าหุ้นที่เหลือเป็น วัสดุอุปกรณ์ก่อสร้างแทนการชำระเป็นจำนวนเงิน” ซึ่งก็ไม่ปรากฏว่ามีบันทึกข้อตกลง ดังกล่าว มาสนับสนุน และข้อตกลงดังกล่าวหากมีจริงก็ต้องได้รับอนุมัติจากที่ประชุมดังบริษัท ข้อตกลงที่ผู้ร้องอ้างจึงไม่มีผลผูกพันจำเลย นอกจากนี้ในส่วนงบดุล และบัญชีรายชื่อผู้ถือหุ้น ของจำเลยกฎหมายก็ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าอยู่ในสภาพภาระดีต้องตามข้อความ ที่ได้บันทึกไว้นั้นทุกประการ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๐๒๙ จึงเป็น หน้าที่ของผู้ร้องที่จะต้องนำสืบหักล้างข้อสันนิษฐานของกฎหมายดังกล่าว

คำตาม หนี้และการจ่ายเงินซึ่งผู้เริ่มก่อการบริษัทก่อขึ้น ต่อมาได้มีการจดทะเบียน บริษัทแล้ว ผู้เริ่มก่อการบริษัทและบริษัทจะต้องรับผิดในหนี้ดังกล่าวหรือไม่

คำตอบ มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ดังนี้

คำพิพากษาฎีกាដี ๕๐๓/๒๕๗๗ ในขานะที่ ๑. และจำเลยที่ ๒ ซึ่งเป็นผู้เริ่มก่อการของบริษัทจำเลยที่ ๑ ได้ร่วมกันว่าจ้างโจทก์ออกแบบตกแต่งภายในสำนักงานสาขาของจำเลยที่ ๑ จำเลยที่ ๑ ยังไม่จดทะเบียนเป็นนิติบุคคล เมื่อจำเลยที่ ๑ จดทะเบียนเป็นนิติบุคคลแล้วได้ใช้สถานที่ซึ่งโจทก์ออกแบบตกแต่งภายในนั้นเป็นสำนักงานของจำเลยที่ ๑ แสดงให้เห็นว่าที่ประชุมตั้งบริษัทจำเลยที่ ๑ ได้ให้สัญญาว่าจ้างที่จำเลยที่ ๒ ได้ทำไว้กับโจทก์สัญญาว่าจ้างดังกล่าวจึงผูกพันจำเลยที่ ๑ สวนจำเลยที่ ๒ เมื่อจำเลยที่ ๑ จดทะเบียนเป็นนิติบุคคลแล้ว จึงพันความรับผิดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๑๓ จำเลยที่ ๑ ต้องชำระเงินค่าจ้างให้โจทก์

คำตาม หุ้นสวนจำกัดความรับผิดจะโอนหุ้นให้แก่บุคคลภายนอกโดยลำพังโดยไม่ได้รับความยินยอมจากผู้เป็นหุ้นสวนอื่นได้หรือไม่

คำตอบ มีคำพิพากษาฎีกานิจัยไว้ดังนี้

คำพิพากษาฎีกាដี ๕๙๖๒/๒๕๗๘ ข้อเท็จจริงพังได้เป็นยุติว่า โจทก์ที่ ๑ เป็นหุ้นสวนจำกัดความรับผิดในห้างหุ้นสวนจำกัดจำเลยที่ ๑ ซึ่งมีจำเลยที่ ๒ เป็นหุ้นสวนผู้จัดการโจทก์ที่ ๑ ลงทุนด้วยเงินเป็นหุ้นจำนวน ๒,๕๐๐,๐๐๐ บาท ต่อมาโจทก์ที่ ๑ ได้โอนหุ้นดังกล่าวให้โจทก์ที่ ๒ จำนวน ๕๐๐,๐๐๐ บาท และโอนให้โจทก์ที่ ๓ จำนวน ๑,๕๐๐,๐๐๐ บาท โจทก์ทั้งสามได้มีหนังสือจดแจ้งการโอนดังกล่าวแก่จำเลยทั้งสองแล้ว

มีปัญหาที่ต้องวินิจฉัยตามฎีกาจำเลยทั้งสองว่า การโอนหุ้นดังกล่าวจะต้องได้รับความยินยอมจากผู้เป็นหุ้นสวนทุกคนหรือไม่

ศาลฎีกานิยันว่า บทบัญญัติตามมาตรา ๑๐๔๐ และมาตรา ๑๐๔๐ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เป็นกรณีที่ผู้เป็นหุ้นสวนของห้างหุ้นสวนสามัญจะโอนหุ้นของตนให้บุคคลภายนอกหรือซักกันนำบุคคลภายนอกเข้ามาเป็นหุ้นสวน โดยไม่ได้รับความยินยอมจากผู้เป็นหุ้นสวนอื่นทั้งหมดไม่ได้ ซึ่งบทบัญญัติตั้งกล่าวอย่างมาใช้กับห้างหุ้นสวนจำกัดด้วยโดยอนุโลมสำหรับผู้เป็นหุ้นสวนจำกัดความรับผิดที่จะโอนหุ้นของตนให้บุคคลภายนอกโดยไม่ได้รับความยินยอมจากผู้เป็นหุ้นสวนอื่นไม่ได้ แต่สำหรับผู้เป็นหุ้นสวนจำกัดความรับผิดนั้นอาจโอนหุ้นให้แก่บุคคลภายนอกได้โดยลำพัง ไม่ต้องได้รับความยินยอมจากผู้เป็นหุ้นสวนคนอื่นตามที่มาตรา ๑๐๙๑ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์บัญญัติไว้ ซึ่งเป็นกรณีเฉพาะเรื่องการโอนหุ้นเท่านั้น เพราะผู้เป็นหุ้นสวนจำกัดความรับผิดมีสิทธิ อำนาจหน้าที่ และความรับผิดจำกัด และเนื่องจากมีสิทธิ อำนาจหน้าที่ และความรับผิดจำกัดนี้เอง คุณสมบัติของผู้ที่จะเข้าเป็นผู้เป็นหุ้นสวนจำกัดความรับผิดจึงมิใช่สาระสำคัญ และการเป็นหุ้นสวนจำกัดดังกล่าวไม่เป็นการเฉพาะตัว ดังนั้น เมื่อโจทก์ที่ ๑ เป็นหุ้นสวนจำกัดความรับผิด โจทก์ที่ ๑ จึงอาจโอนหุ้นของตนได้เอง โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมจากผู้เป็นหุ้นสวนอื่น ทั้งการโอนหุ้นดังกล่าวก็หากใช้การเปลี่ยนแปลง

ข้อสัญญาเดิมแห่งห้างหุ้นส่วนหรือประเภทแห่งกิจการตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๐๓๒ ไม่

คำตาม การโอนสิทธิเรียกร้องโดยไม่ได้รับความยินยอมจากลูกหนี้หรือยังไม่ได้บอกกล่าวไปยังลูกหนี้ การโอนสิทธิเรียกร้องนั้นสมบูรณ์ตามกฎหมายหรือไม่

คำตอบ มีคำพิพากษากฎีกาในใจฉบับนี้

คำพิพากษากฎีกาที่ ๕๙๖๐-๕๙๖๗/๒๕๓๐ จำเลยเป็นเจ้าหนี้ค่าก่อสร้างถนนของกรุงเทพมหานครลูกหนี้ได้โอนหนี้หรือสิทธิเรียกร้องเงินค่าก่อสร้างดังกล่าวให้ผู้ร้องโดยทำเป็นหนังสือและผู้ร้องได้ส่งคำบอกกล่าวแจ้งการโอนไปยังกรุงเทพมหานครเป็นหนังสือแล้ว จึงต้องด้วยแบบพิธีสำหรับการโอนสิทธิเรียกร้องตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๓๐๖ ทุกประการ การโอนสิทธิเรียกร้องระหว่างจำเลยกับผู้ร้องเป็นอันสมบูรณ์ สิทธิเรียกร้องอันเกิดแก่การโอนย่อมหลุดจากจำเลยไปสู่ผู้ร้องแล้ว และย่อมใช้ยังกรุงเทพมหานครลูกหนี้ และใช้ยังโจทก์ลูกจ้างของจำเลยซึ่งเป็นบุคคลภายนอกได้โดยไม่ต้องพิจารณาว่ากรุงเทพมหานครลูกหนี้จะได้ยินยอมในการโอนนั้นด้วยหรือไม่ โจทก์นามสิทธิอยัดสิทธิเรียกร้องเงินดังกล่าวไม่

ข้อความตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๓๐๖ ที่ว่า “ได้บอกกล่าวการโอนไปยังลูกหนี้หรือลูกหนี้จะได้ยินยอมด้วยในการโอนนั้น” กฎหมายต้องการเพียงประการใดประการหนึ่งเท่านั้นไม่ได้ต้องการให้ประกอบกันทั้งสองประการ จึงจะถือว่าการโอนสมบูรณ์และใช้ยังลูกหนี้กับบุคคลภายนอกได้ ที่บัญญัติว่า ลูกหนี้จะได้ยินยอมด้วยในการโอนนั้น เป็นกรณีที่ใช้ประกอบกับมาตรา ๓๐๘ ซึ่งมีความหมายว่า หากลูกหนี้ยินยอมโดยมิได้อิดเอื่อนแล้วยอมทำให้ลูกหนี้หมดสิทธิที่จะยกข้อต่อสู้อันตนมีอยู่ต่อเจ้าหนี้มาใช้แก่ผู้รับโอน แต่หากทำให้การโอนสิทธิเรียกร้องที่ได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขประการแรกตกเป็นอันไม่สมบูรณ์ด้วยการที่ลูกหนี้ไม่ยินยอมไม่

คำพิพากษากฎีกาที่ ๔๒๔๗/๒๕๔๙ สัญญาเพิกเตอริง ข้อ ๘ ระบุว่าการเก็บเงินจากลูกหนี้จำเลยที่ ๑ จะไม่เข้าไปเกี่ยวข้องกับการเรียกเก็บเงินและออกใบเสร็จรับเงินแก่ลูกหนี้ในหนี้ที่จำเลยที่ ๑ ขายแก่โจทก์แล้ว หากลูกหนี้นำเงินมาชำระแก่จำเลยที่ ๑ จำเลยที่ ๑ ต้องนำมามอบแก่โจทก์ แสดงว่าเมื่อจำเลยที่ ๑ นำหนี้รายได้มาขายแก่โจทก์แล้ว โจทก์ผู้เดียว มีอำนาจในการดำเนินการเพื่อให้ได้รับชำระหนี้และรับชำระหนี้ สัญญาดังกล่าวถือเป็นสัญญาโอนสิทธิเรียกร้องตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๓๐๓ ส่วนข้อตกลงว่า หากจำเป็นโจทก์มีสิทธิใช้ชื่อจำเลยที่ ๑ ในกรณีพ้องคดีก็เป็นเพียงวิธีการเพื่อให้โจทก์ได้รับชำระหนี้ในหนี้ที่รับซื้อไว้ ส่วนการบอกกล่าวการโอนสิทธิเรียกร้อง มีผลเพียงว่าหากยังไม่บอกกล่าวไปยังลูกหนี้ โจทก์ไม่สามารถยกเป็นข้อต่อสู้ ลูกหนี้หรือบุคคลภายนอกได้ตามมาตรา ๓๐๖ วรรคหนึ่งเท่านั้น มิได้ทำให้สัญญาดังกล่าวไม่เป็นการโอนสิทธิเรียกร้อง

คำตาม เมื่อมีการโอนสิทธิเรียกร้องแล้ว ผู้โอนจะยังคงมีสิทธิเรียกร้องให้ลูกหนี้ชำระหนี้แก่ตนได้อีกหรือไม่ หรือผู้โอนยังจะต้องรับผิดชำระหนี้ในสิทธิเรียกร้องที่โอนต่อผู้รับโอน อีกหรือไม่

คำตอบ มีคำพิพากษาภัยการนิจฉัยไว้ดังนี้

คำพิพากษาภัยการที่ ๗๙๙/๒๕๕๑ โจทก์ทำสัญญาให้จำเลยเช่าที่ดินจากโจทก์ ต่อมาโจทก์ได้ทำหนังสือชี้ระบุว่าเป็นหนังสือโอนสิทธิเรียกร้องโดยระบุให้เรียกคืนสัญญาในหนังสือดังกล่าวระหว่างโจทก์กับธนาคาร ก. ว่า “ผู้โอน” และ “ผู้รับโอน” ตามลำดับ เนื้อหาภายในหนังสือดังกล่าวระบุว่าผู้โอนซึ่งเป็นผู้ให้เช่าที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้าง ขอโอนสิทธิการรับค่าเช่าจากจำเลยตามสัญญาเช่าในแต่ละเดือนให้แก่ผู้รับโอนเป็นผู้รับเงินจำนวนดังกล่าว โดยผู้โอนขอรับรองว่า ผู้รับโอนมีสิทธิสมบูรณ์สมมูลผู้โอนทุกประการ ทั้งมีการแจ้งการโอน เป็นหนังสือให้แก่จำเลยและจำเลยได้ตอบรับเป็นหนังสือ หนังสือโอนสิทธิเรียกร้องดังกล่าว โอนสิทธิเรียกร้องค่าเช่าที่ดินตามสัญญาระหว่างโจทก์กับจำเลยซึ่งก็คือสัญญาเช่าที่โจทก์ นำมาฟ้องเป็นคดีนี้ จึงถือว่าโจทก์และธนาคาร ก. ได้ปฏิบัติตามวิธีการโอนสิทธิเรียกร้องตามภาย ป.พ.พ. มาตรา ๓๐๓ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๓๐๖ บัญญัติไว้แล้ว สิทธิเรียกร้องของโจทก์ 在การรับเงินค่าเช่าจึงตกเป็นของธนาคาร ก. ตั้งแต่นั้น หายไปเป็นเรื่องที่โจทก์มอบอำนาจให้แก่ ธนาคาร ก. เป็น ผู้รับเงินค่าเช่าแทนโจทก์ไม่ โจทก์จึงไม่มีอำนาจฟ้องขอให้บังคับจำเลย ชำระเงินค่าเช่าแก่โจทก์

คำพิพากษาภัยการที่ ๔๕๐๘/๒๕๕๑ การที่จำเลยที่ ๑ นำสิทธิเรียกร้องที่จำเลยที่ ๑ มีต่อลูกหนี้ของจำเลยที่ ๑ มาโอนให้แก่โจทก์ และโจทก์ตกลงชำระค่าตอบแทนจากการรับ โอนสิทธิเรียกร้องให้แก่จำเลยที่ ๑ นั้น เป็นการโอนสิทธิเรียกร้องตาม ป.พ.พ. มาตรา ๓๐๓ และ ๓๐๖ โจทก์ผู้รับโอนสิทธิเรียกร้องจึงมีสิทธิเรียกร้องบังคับชำระหนี้ออกจากลูกหนี้ของ จำเลยที่ ๑ ได้ในนามของโจทก์เมื่อลูกหนี้ของจำเลยที่ ๑ ผิดนัดชำระหนี้แก่โจทก์ และแม้ โจทก์จะสามารถดำเนินการบังคับให้ลูกหนี้ของจำเลยที่ ๑ ชำระหนี้แก่โจทก์ได้ก็ตาม แต่เมื่อ ตามสัญญาโอนสิทธิเรียกร้องที่จำเลยที่ ๑ ทำไว้แก่โจทก์มีข้อตกลงในข้อ ๖ ที่จำเลย ที่ ๑ รับรองลูกค้าที่โอนหนี้เป็นลูกค้าชั้นดี หากลูกค้าปฏิเสธไม่ยอมชำระหนี้หรือไม่สามารถ ชำระหนี้ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน หรือลูกค้าไม่ต้องชำระหนี้ไม่ว่าด้วยกรณีใด ๆ ให้แก่โจทก์ จำเลยที่ ๑ ตกลงยอมชดใช้ค่าเสียหายที่เกิดจากการรับโอนสิทธิเรียกร้องเป็นเงินเท่ากับจำนวน เงินที่ลูกค้าไม่ชำระหนี้ตามมูลหนี้พร้อมดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ ๑๕ ต่อปี นับแต่วันผิดนัด ชำระหนี้เป็นต้นไปจนกว่าโจทก์จะได้ชำระหนี้คืนครบถ้วน ดังนี้ จำเลยหักสองจังยังต้อง รับผิดชำระหนี้ในสิทธิเรียกร้องที่โอนให้แก่โจทก์ไปแล้วตามข้อตกลงดังกล่าวด้วย

**นายประเสริฐ เสียงสุทธิวงศ์
บรรณาธิการ**